

هر کسی که در خانه شما حضور دارد باید بداند هنگام وقوع زلزله چه اقدامی انجام دهد حتی اگر شما موقع وقوع حادثه آنجا نباشید.

تهران به ۴۱ درجه می‌رسد

مدیرکل پیش‌بینی و هشدار سریع سازمان هواشناسی می‌گوید تا اواسط هفته آینده، در بیشتر مناطق ایران هوای گرم ماندگار خواهد بود. احد وظیفه می‌گوید امروز (شنبه) دمای تهران در گرم‌ترین حالت به ۴۱ درجه سانتیگراد می‌رسد. او در این باره گفت: «شنبه و یکشنبه ۲۲ و ۲۳ تیر، با شمالی شدن جریانات در استان‌های واقع در سواحل دریای خزر و اردبیل، بارش باران پیش‌بینی می‌شود و شدت بارش در استان گیلان خواهد بود.» به گفته وظیفه، در پنج روز آینده وزش باد شدید، گاهی همراه با گردوخاک و کاهش دید افقی را در شرق کشور به‌ویژه منطقه زابل خواهیم داشت.

با بهبود وضع دریاچه ارومیه، فشارها برای برداشت آب بیشتر شده اما دولت مقاومت می‌کند

پای دریاچه ایستاده‌ایم

«امام‌جمعه ارومیه در گفت‌وگو با «شهروند»: در حال حاضر وضع دریاچه تغییر پیدا کرده و به نظر من دولت هم باید سیاست محدودیت‌های مصرف آب را با این وضع بهبود یافته، تطابق بدهد
«مسئول فنی ستاد احیای دریاچه ارومیه در گفت‌وگو با «شهروند»: با وجود تمام فشارها برنامه راکام‌به‌گام پیش خواهیم برد و با چهار قطره باران، از هدفمان بر نمی‌گردیم

باران از دولت تشکر کرده و گفته بود: «به همین واسطه و با استمرار بارش‌ها حال‌روزر دریاچه ارومیه نیز به وضع رضایت‌بخشی به‌نسبت گذشته رسیده‌است.»

قریشی حالا در گفت‌وگو با «شهروند» از امید مردم به بهبود دریاچه می‌گوید و البته تأکید دارد که این بهبود وضعیت، بیش از همه کار باران بوده: «مردم از این که وضع دریاچه ارومیه به دلیل نزولات یک مقدار تغییر پیدا کرده، خوشحالند. تاپیش از این تهدیدات خشک‌شدن دریاچه در روحیه آنها اثر بدی گذاشته بود و دلگیرشان کرده بود و حالا این وضع بهتر شده است.» به گفته او اعتقاد عموم مردم بر این است که ضمن این که مسئولان برای احیای دریاچه تلاش کرده‌اند اما لطف خداوند و بارش نزولات در عین پیش‌نیامدن سیل باعث شده که دریاچه ارومیه زنده‌تر شود. امیدواریم بارش‌ها با هم ادامه داشته‌باشد.

امام‌جمعه ارومیه هنوز درباره کاهش محدودیت مصرف آب سر حرفش هست. او این حرف‌ها را در زمان حضور رئیس‌جمهوری در ماکو گفته بود: «حرفم این بود که در حال حاضر وضع دریاچه تغییر پیدا کرده و به نظر من دولت هم باید سیاست محدودیت‌های مصرف آب را با این وضع بهبود یافته، تطابق بدهد. رئیس‌جمهوری هم همان زمان درباره بهبود وضع گفته بود.»

قریشی از قول کشاورزان می‌گوید که انتظار کشاورزان هم این است که اگر وضع دریاچه خوب شده، کشت گلخانه‌ای و توسعه دامداری‌های بزرگ ادامه پیدا کند و سیاست‌های نظری تنظیم شود که با توجه به نزولات آسمان و بهتر شدن احوال دریاچه، کشت گلخانه‌ای هم بیشتر شود: «نگاه من این است که بر اساس داشته‌هایمان تا جایی که امکان دارد، محدودیت‌ها را کمتر کنیم.» ستاد احیای دریاچه ارومیه اما موافق این نگاه نیست و فشارها رلر نمی‌تابد.

این هدفی است که آنها می‌گویند اگر کارها درست پیش برود تا سال ۱۴۰۶ محقق خواهد شد.

حالا که باران حال دریاچه را خوب کرد سیاست مصرف آب را عوض کنید

بارش‌های بهاری نجات‌بخش بود و حالا که تابستان رسیده، ورود روان‌آب‌ها به دریاچه قطع شده است. کم‌کم به سیاق هر تابستان تراز دریاچه دوباره تا ۷۰ سانتیمتر کمتر خواهد شد. با این همه در سایه افزایش حجم آب و حل شدن نمک‌های رسوب‌شده در کف آن، دریاچه در بسیاری از نقاط عمق گرفته و تخیخ آن هم کمتر شده است. این وضع از چشم بسیاری کار باران است، نه ستاد احیای دریاچه ارومیه. مسئول فنی ستاد احیای امای می‌گوید، بارش باران به تنهایی نمی‌تواند یک پهنه بزرگ خشکیده را از آب ببوشاند.

حال خوب دریاچه از چشم هیچ‌کس دور نماند. عکس‌های هوایی که دست به دست می‌شد، نشان‌دهنده تغییر بود. برای همین بود که خیلی زود، حرف‌هایی درباره از سرگیری مصرف آب به شیوه گذشته سروصدا کرد. اواخر اردیبهشت بود که مهدی قریشی، امام‌جمعه ارومیه در جلسه شورای اداری استان از تغییر سیاست‌ها بعد از بارش‌های فروردین صحبت کرد. او گفت که «با توجه به بهبود نسبی دریاچه ارومیه خوب است دولت سیاست‌های ستاد احیای دریاچه ارومیه در بخش کشاورزی را برای اجرای پروژه‌های بزرگ دامی و گیاهی اصلاح کند تا کشت گلخانه‌ای و کشت گیاهان کم‌آب‌بر سرعت گیرد. آذربایجان غربی قابلیت‌احداث دامداری‌های بزرگ مقیاس را دارد و لازم است دولت بستری‌های لازم را برای این کار پیش از گذشته فراهم آورد و در کنار آن تقویت بودجه شهرداری‌های نیز از دولت انتظار می‌رود.» امام‌جمعه ارومیه البته برای لایروبی رودخانه‌ها و اجیرداری در زمان بارش

عکس: سیدمیر

دریاچه رازنده؛ آن قدر زنده که دیگر نیازی به مراقبت ندارد. این فشارها در حالی است که اولین سیاست‌گذاری‌های نادرست در زمینه کشاورزی، کشت و تولید محصولات بدون توجه به میزان آب مورد نیاز است که به عنوان مقصر تشدید خشکسالی دریاچه ارومیه شناخته می‌شود. برای همین است که مسئولان ستاد احیای دریاچه ارومیه می‌گویند، نباید به «ولنگاری در مصرف آب» برگشت، باید کار را تا آن جا ادامه داد که دریاچه به تراز اکولوژیک برسد؛

مردنش می‌رفت، به تثبیت رسیده و دارد زنده می‌شود؛ ۲۳ هزار فلامینگو در جزایرش زندگی می‌کنند و گستره‌اش با افزایش ۹۰۰ کیلومتری در مقایسه با زمان مشابه سال گذشته به سه هزار و ۱۱۹ کیلومتر مربع رسیده است. تا قبل از این که برنامه احیای این پهنه خشکیده آغاز شود، خیلی‌ها کار دریاچه را تمام‌شده می‌دیدند و می‌گفتند هر هزینه‌ای برای نجات آن، هدر دادن سرمایه است. حالا هم فشارها از روستا به گروهی کار احیا را تمام‌شده می‌بینند و

محتاج جودگی | همین که حال دریاچه بهتر می‌شود، فشارها برای برگشتن به روش قبلی مصرف آب در حوضه آبریز ارومیه بیشتر می‌شود. از فروردین که بارش‌های سیل آسا به دریاچه ارومیه هدایت شد هم همین‌طور شده و گروهی می‌گویند باید قید محدودیت مصرف منابع آبی را زد. حال دریاچه از ۲ سال پیش رو به بهبود رفته؛ بهبود یعنی این که ترازش به نسبت سال ۹۳ (آغاز برنامه احیا) ۹۳ سانتیمتر افزایش یافته است. دریاچه‌ای که بیم

مسئول فنی ستاد احیای دریاچه ارومیه در گفت‌وگو با «شهروند»:

باران آمد، از آن طرف بوم افتادیم

دوم انجام شد. هم ما و هم وزارت جهاد پذیرفتیم که این تنش را نصف-نصف جذب کنیم اما بارش متفاوتی که در بهار امسال داشتیم، ۱۰ درصد منابع اضافه آب، به دریاچه منتقل شد. به همین ترتیب در شهریور سال ۹۵ که انتهای آبی سال بود، با این که خشکسالی در حوضه در جریان بود اما باز هم با کاهش تراز مواجه نشدیم و به همین شکل، در سالی مثل امسال که با افزایش بارش مواجه بودیم، کنترل مصارف به نفع دریاچه ارومیه تمام شد. برنامه سال آینده هم این است که وارد فاز کاهش ۴۰ درصد شویم. سال ۹۹، سال آخر دستیابی به هدف کاهش مصرف است؛ مثل همیشه در دی، بهمن و اسفند حقبه دریاچه را می‌دهیم و اگر آب بیشتری از پیش‌بینی داشته باشیم، در فروردین وارد بیست‌به‌دریاچه تزریق می‌کنیم و اگر نبود، سهم کشاورزی را می‌دهیم.

• وضعیت جبل‌کندی که کانون گردوغبار دریاچه بود، چطور است؟

اکنون اجرای پروژه در عرصه‌ای که برای تثبیت گردوغبار در حال مدیریت بود، به طور کامل انجام شده است. طولانی‌ترین بادشکن کشور در حاشیه دریاچه ارومیه ایجاد شده و بزرگ‌ترین عرصه نهال‌کاری و بوته‌کاری شده است. تا به امروز برای تثبیت کانون‌های گردوغبار دریاچه ۹۴ میلیارد تومان هزینه شده است. امید ما این است که تا چند ماه دیگر تثبیت کامل کانون گردوغبار به اتمام برسد و با این حساب اعتباری به اندازه سالانه ۱۰ میلیارد تومان به سازمان جنگل‌های دهیم تا این عرصه حفاظت کند.

• گام بعدی ستاد احیا چیست؟

اکنون در گام پنجم به کاهش مصرف تا ۳۲ درصد رسیده‌ایم و تثبیت تازه به اتمام رسیده است. در اردیبهشت سال گذشته، در جلسه‌ای با رئیس‌جمهوری، اعلام کردیم که معتقدیم با ادامه روند منظم احیا و اجرای پروژه‌هایی که هنوز به بهره‌برداری نرسیده‌اند، تراز دریاچه ارومیه تا پایان سال ۱۴۰۰ تا یک متر دیگر افزایش خواهد یافت. اگر پروژه‌ها به بهره‌برداری برسند، دولت به موقع قادر خواهد بود در پایان دوره مسئولیتش، به این هدف برسد و پروژه را به دولت بعدی تحویل بدهد. با انجام عملیات باقیمانده در دوره بعدی، دریاچه ارومیه تا سال ۱۴۰۶ به تراز اکولوژیک خواهد رسید.

• ما از یک پهنه بزرگ خشکیده حصر می‌زنیم. به نظر تان صحبت از تراز اکولوژیک، دور از ذهن و شعار گونه نیست؟

بله؛ رسیدن به تراز اکولوژیک آسان نیست. ما از دریاچه‌ای حرف می‌زنیم که ظرف ۲۰ سال به کمترین تراز در طول عمرش رسیده؛ نباید انتظار معجزه داشت. طول کشید تا تخریش کنیم و طول می‌کشد تا دوباره به زندگی برش گردانیم.

می‌آوردند و ما با اجرای برنامه احیا، مقاومت می‌کنیم. با وجود تمام فشارهایی که برای احیای دریاچه ارومیه به ما وارد می‌شود، برنامه راکام‌به‌گام پیش خواهیم برد و با چهار قطره باران، از هدفمان بر نمی‌گردیم. حالا بعد از سیلاب فشارهای بیشتر شده است.

• این فشارها که می‌گویید از کدام سمت و سو به ستاد احیا وارد می‌شود؟

بخش عمده‌ای از بدنه دولت معتقدند که با یک متر افزایش تراز، باید ادامه احیا را راه کرد و مصرف آب به شکل افسارگسیخته قبل برگردد. آنها در حالی این نظر را دارند که در همین یک‌ماه گذشته، تراز دریاچه ۲۴ سانتیمتر کاهش داشته است. کافی است یک سال از اهداف احیا عقب‌نشینی کنیم، افزایش تراز را از دست خواهیم داد. حوضه آبی که با اصلاح مصرف منابع آبی توانسته خود را سازگار کند با عقب‌نشینی دوباره به شرایط گذشته‌اش بازمی‌گردد.

• راه‌حل چیست؟ آیا واقعا باید به این فشارها پاسخ داد؟ به الگوی مصرف سابق برمی‌گردیم؟

باید این نکته ملکه ذهنمان شود؛ باید سسقی مجاز برای برداشت از منابع آب حوضه تعریف کنیم و مصارف‌فان را بدون توجه به بارش سننوتی تا حدی محدود کنیم که اگر باران آمد، تمام منابع را به دریاچه برسانیم. اگر چنین نکنیم، این طوری می‌شود که به طور مثال یک سال نمی‌توانیم آب شرب اصفهان را تأمین کنیم و سال بعد زورمان به تأمین آب زاینده‌رود نمی‌رسد. نباید با یک‌بار بارش خوب طوری مصرف کنیم که انگار شرایط بارش همیشه همین‌جور خواهد ماند. تابستان سال پیش با وزارت نیرو تفاهم کردیم که میزان مصرف در بخش کشاورزی به نسبت سال ۳۲،۹۳ درصد کاهش داشته باشد. براساس تصمیم‌گیری قرار بر این شده که با توجه به میزان بارش اگر منابع آبی کمتری نسبت به پیش‌بینی‌ها داشته‌باشیم، این میزان تنش به صورت پنجاه-پنجاه بین مصارف کشاورزی و دریاچه ارومیه تقسیم شود و اگر بیشتر از پیش‌بینی‌ها و اضافه بود، تمام آن به دریاچه ارومیه اختصاص یابد.

سال ۹۵-۹۶ به ۲۰۰ میلیارد بارش در حوضه دریاچه ارومیه اتفاق افتاد، سناریوی

انجام داده‌اند، نشان می‌دهد در ۱۳ هزار سال گذشته دریاچه ارومیه هیچ‌وقت کاملا خشک نشده است. در طول این مدت سال‌هایی بود که حداقل ۱۸۰ میلیمتر بارش داشته است. تجربه این میزان بارش در حالی است که در سال ۹۶، با وجود ۲۰۰ میلیمتر بارش، عددی نزدیک به بدترین شرایط تمام عمر دریاچه را تجربه کردیم. از طرف دیگر امسال ۴۸۰ میلیمتر بارش اتفاق افتاد و این رقم نزدیک‌ترین میزان به بیشتر بارش در طول ۱۳ هزار سال گذشته در دریاچه است. این آمار و ارقام و مقایسه‌ها یعنی فارغ از میزان بارش در حوضه دریاچه ارومیه در طول سال و بالا یا پایین بودن آن، باید کار احیا را در پیش بگیریم.

• درباره چگونگی اقداماتی که برای هدایت آب -به طور مثال پس از بارش‌های فروردین- به دریاچه ارومیه انجام شده، بگویید.

در چهار سال گذشته برای رساندن آب به دریاچه اقداماتی مثل تخلیه به هنگام سدهای حوزه، لایروبی و ساماندهی رودخانه‌های حوضه و احداث سدهای توزیع از جمله کارهایی بوده که انجام شده است. این اقدامات در فروردین امسال مانع واردشدن خسارت سیل شد، به‌طوری که در سد بوکلان آنچنان ظرفیت لازم برای جذب آب ایجاد کرده بودیم که نه تنها جلوی خسارت را گرفت، بلکه آب به صورت تنظیم‌شده به دریاچه رسید. این اقدامات اگر انجام نمی‌شد، این آب به صورت غیرقابل کنترل و بادی‌های خارج از ظرفیت به روستاهای اطراف دریاچه خسارت می‌زد.

• این میان اما باز هم صحبت‌هایی از این دست هست که با بهبود وضع دریاچه ارومیه، بهتر است محدودیت مصرف آب در بخش کشاورزی برداشته شود. چقدر این موضوع جدی است؟

در نهاد‌های مختلف کشور این تصور شکل گرفته که «کار تمام شده است». همان‌طور که تا سال ۹۳ کار دریاچه ارومیه را «تمام‌شده» می‌دانستند و می‌گفتند هر هزینه‌ای برای نجات آن، هدر دادن سرمایه است و باید این پهنه بزرگ نمکی را به پارک تبدیل کرد. حالا از آن طرف بوم‌افتاده‌ایم؛ حالا که به هدف تثبیت وضع دریاچه رسیده‌ایم و مسیر احیا را طی می‌کنیم، می‌گویند باید برگردیم به وضع ولنگاری در مصرف آب. در این باره فشار

شهروند | پس از بارش‌های بهار امسال و بهبود وضع دریاچه ارومیه گروهی از بدنه دولت برای کاهش محدودیت‌های مصرف منابع آبی به ستاد احیای این دریاچه فشار وارد می‌کنند. علی‌حاجی مرادی، مسئول واحد فنی ستاد احیای دریاچه ارومیه در گفت‌وگو با «شهروند» از این مواع می‌گوید و به این سوال پاسخ می‌دهد: «بهبود وضع دریاچه ارومیه کار باران است یا اقدامات ستاد احیا؟»

• آقای حاجی مرادی از احوال امروز دریاچه بگویید. حالش بهتر است؟

حال دریاچه دو سال است که خوب است و حالا خوب‌تر هم شده، تراز دریاچه به ۱۲۷۱ متر و ۷۵ سانتی‌متر رسیده که این میزان به نسبت سال ۹۳ که شروع عملیات احیا بود، ۹۳ سانتی‌متر بیشتر است. تراز دریاچه در مقایسه با مدت مشابه در سال ۹۷ هم ۱۰۵ سانتی‌متر افزایش داشته است. احیاء در شرایطی رقم می‌خورد که تا پیش از سال ۹۲، سالانه ۴۰ سانتی‌متر کاهش تراز اتفاق می‌افتاد. اکنون نه تنها کاهش تراز اتفاق نیفتاده، بلکه افزایش هم داشته است.

• پس وارد مرحله احیا شده‌ایم؟

سه سال ابتدایی برنامه احیای دریاچه ارومیه تا پایان شهریور سال ۹۶ دوره تثبیت وضع دریاچه بود و اکنون دو سال است که وارد مرحله احیا شده‌ایم.

• حال خوب دریاچه را مدیون بارانیم یا اقدامات ستاد احیا؟ سوالم از این رو است که حرف و حدیث‌هایی درباره وضع دریاچه گفتم می‌شود.

بارش‌ها عاملی است که منابع آب داخل حوضه دریاچه را تأمین می‌کند، اما صرف بارش به تنهایی نمی‌تواند بسدون اقدامات هدایتی، پهنه ۵۰ هزار کیلومتری را از آب ببوشاند. با وجود بارش‌هایی که در سال‌های پیش اتفاق می‌افتاد، این منابع آبی دریاچه را پوشش نمی‌دادند. در واقع برای رسیدن آب به دریاچه باید اقداماتی برای انتقال باران انجام شود. مقایسه وضع دریاچه ارومیه در اسفند سال ۹۳ با اسفند سال ۹۷ که تراز آن ۴۵ سانتی‌متر بیشتر شده بود، قضاوت را آسان‌تر می‌کند. اگر بارش و برنامه احیاء مقوله جدا از هم بودند، این تفکیک قابل انجام بود. بارش به‌خودی‌خود منجر به توزیع آب در پهنه دریاچه نمی‌شود و اگر برنامه احیا نباشد، بارش به تنهایی نمی‌تواند تراز را افزایش دهد. لازم است اقداماتی بین محل وقوع بارش و دریاچه انجام شود.

• با این همه اما هنوز حرف و حدیث‌ها درباره نقش ستاد احیاء در رسیدن به این وضع خیردار دارد.

از اینها هم گذشته پژوهشی که سال گذشته محققان ایرانی در آمریکا